KADINA KARŞI ŞİDDETE SOSYOEKONOMİK FAKTÖRLERİN ETKİSİ: TEORİK BİR ARAŞTIRMA

THE EFFECT OF SOCIOECONOMIC FACTORS ON VIOLENCE AGAINST WOMEN: A THEORETICAL RESEARCH

ÖZLEM DÜNDAR
Dr.Öğr.Üyesi.,Hitit Üniversitesi İİBF,
Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkiler Bölümü,
ozlemdundar@hitit.edu.tr
ORCİD: 0000-0002-3091-1433

Makale Türü/Article Types
Araştırma Makalesi/ Research Article
Geliş Tarihi/Received
2 Aralık 2021/2 December 2021
Kabul Tarihi/Accepted
25 Aralık 2021 / 25 December 2021
Yayın Tarihi/Published
30 Aralık 2021 / 30 December 2021

ÖZET

Kadın hayatının tehlike altında olması nedeniyle insan haklarına aykırı olan kadına karşı şiddet sosyal, ekonomik, psikolojik ve biyolojik nedenlerle işlenebilmekte ve fiziksel, psikolojik ve cinsel şiddet gibi çeşitli şekillerde gerçekleşmektedir. Şiddet mağduru kadın söz konusu şiddet türlerinden hangisine maruz kalırsa kalsın, psikolojik sorunlar yaşayabilecek bu nedenle toplumdan kendini soyutlayabilecek, kendini değersiz ve işe yaramaz hissedebilecek böylece çalışma hayatından uzaklaşabilecektir. Bunun yanı sıra ekonomik şiddet gören kadın, şiddet uygulayan erkek tarafından çalışmasının yasaklanması ve çalışsa bile şiddet uygulayan erkek tarafından gelirine el konulması nedeniyle yine çalışma hayatından uzaklaşabilecektir. Bu durumdan ülke ekonomisi olumsuz etkilenecektir. Bir başka ifadeyle kadına karşı şiddet ülkede dolaylı ya da doğrudan sosyoekonomik sorunlara yol açabilecektir. Kadına karşı şiddet tüm ülkelerde karşılaşılması nedeniyle evrensel olmakla birlikte kötü sosyoekonomik koşullar nedeniyle gerçekleştiğinde az gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerde gelişmiş ülkelere göre daha yaygın olabilmektedir. Böyle bir durumda kadına karşı şiddet cinsiyet eşitsizliğinin, toplumsal yozlaşma ve sosyoekonomik yönden gelişmemişliğin göstergesi olabilmekte, bir toplumda kadına karşı şiddet oranlarında artış yaşandığında endişe edilmesi gerekmektedir. Bu nedenlerle çalışmada konuyla ilgili yapılan çalışmalar değerlendirilerek, birinci düzey İstatistiki Bölge Birimleri (İBBS1) sınıflandırmasına göre 2014 yılına ait bölgesel veriler yorumlanarak kadına karşı şiddetin sosyoekonomik boyutunun vurgulanması amaçlanmıştır. Kadına karşı şiddetin yıllara göre verileri olmaması nedeniyle çalışma teorik olarak gerçekleştirilmiştir. Bu çalışmada yer verilen çalışmaların (kadına karşı şiddete sosyoekonomik faktörlerin etkisinin araştırıldığı çalışmalar) tümünde ulaşılan ortak sonuç, kötü ekonomik koşulların (şiddet uygulayan erkeğin ekonomik durumu) kadına karşı şiddeti arttırdığı yönündedir.

Anahtar Kelimeler: *İBBS1, Kadına Karşı Şiddet, Sosyoekonomik Faktörler.*

ABSTRACT

Violence against women which is against human rights due to the fact that women's lives are in danger can be committed for social, economic, psychological and biological reasons and occurs in various forms such as physical, psychological, economic and sexual violence. No matter which type of violence she is exposed to, the women victim of violence may experience psychological problems, so she may isolate herself from the society, feel worthless and useless, and thus be able to stay away from working life. In addition, a woman who is subjected to economic violence will be able to stay away from working life again because of the prohibition of her working by the man perpetrator of violence and the confiscation of her income by the man perpetrator of violence even if she works. This situation will adversely affect the country's economy. In other words, violence against women may cause direct or indirect socioeconomic problems in the country. Although violence against women is universal because it is encountered in all countries, it can be more common in underdeveloped and developing countries than in developed countries when it occurs due to poor socioeconomic conditions. In such a case, violence against women can be an indicator of gender inequality, social corruption and socioeconomic immaturity, and it is

necessary to be concerned when there is an increase in the rate of violence against women in a society. For these reasons in this study it is aimed to emphasize the socioeconomic dimension of violence against women by evaluating the studies on the subject and interpreting the regional data of 2014 according to the first level Nomenclature of Units For Territorial Statistics (NUTS1) classification. Since there is no data on violence against women by years, the study was carried out theoretically. The common conclusion reached in all of the studies included in this study (studies investigating the effect of socioeconomic factors on violence against women) is that bad economic conditions (economic status of the man perpetrator of violence) increase violence against women.

Keywords: *NUTS1, Socioeconomic Factors, Violence Against Women*

GİRİŞ

Kadına karşı şiddet evrensel olmasının yanı sıra kadına karşı şiddetin sosyoekonomik nedenleri dikkate alındığında bu şiddetin görülme oranı ülkelerin sosyoekonomik yapısına göre farklılık göstermektedir. Dolayısıyla kadına karşı şiddetin bir ülkeye sosyoekonomik yönden etkileri ülkelerin gelir düzeyine göre de değişkenlik gösterebilmektedir. Ekonomik açıdan bakıldığında kadın istihdamının düşük oranda olduğu ülkelerde kadına karşı şiddet oranlarındaki artış (özellikle ekonomik şiddet oranlarında) kadınların çalışma hayatından giderek uzaklaşmalarına neden olabilmekte, düşük olan kadın istihdam oranları daha da düşme eğilimi içerisine girebilmekte, bu durumda üretimde azalma ve büyüme oranlarında düşüş şeklinde ülke ekonomisi olumsuz etkilenebilmektedir.

Kadına karşı şiddeti etkileyen pek çok faktör (ekonomik, sosyal, psikolojik, biyolojik faktörler kapsamında yer alan çeşitli faktörler) bulunmakta, bu nedenle kadına karşı şiddetle ilgili çeşitli bilim alanlarında yapılan çok sayıda yerli ve yabancı çalışma bulunmaktadır. Bu çalışmada kadına karşı şiddetin sosyoekonomik boyutu temel alınmış, bu doğrultuda yapılan çalışmalar incelenmiştir. Bu kapsamda çalışmada öncelikle şiddet kavramsal olarak tanımlanarak kadına karşı şiddetin nedenleri açıklanmakta, izleyen aşamada konuyla ilgili yapılmış yerli ve yabancı çalışmalara yer verilmekte ve 2014 yılına ait kadına karşı şiddete yönelik bölgesel göstergeler yorumlanmakta, son olarak yapılan çalışmalarda ulaşılan sonuçlar doğrultusunda değerlendirilme ve önerilerin yapıldığı sonuç kısmına yer verilmektedir.

1.KAVRAMSAL OLARAK ŞİDDET VE KADINA KARŞI ŞİDDETİN NEDENLERİ

Şiddet kavramsal olarak çeşitli tanımlar yapılmıştır. Bu başlık altında söz konusu tanımlardan yalnızca çalışmalarda yaygın olarak kullanılan Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ (World Health Organization-WHO-))'nün şiddet tanımına çalışmanın kapsamı gereğince yer verilmiştir. DSÖ tarafından şiddet "yaralanma, ölüm, psikolojik zarar, gelişim bozukluğu veya yoksunlukla sonuçlanan ya da sonuçlanma olasılığı yüksek olan fiziksel kuvvet veya gücün kişinin kendisine, başkasına, bir grup veya topluluğa karşı tehdit yoluyla ya da gerçek biçimde kasıtlı olarak kullanılması" olarak tanımlanmaktadır (DSÖ, 2002, s. 4). Kadına karşı şiddet ise, kadına karşı şiddetin önlenmesine yönelik 1993 yılında yayınlanan Birleşmiş Milletler Bildirgesi'nin birinci maddesine göre "ister kamusal ister özel hayatta fiziksel, cinsel, psikolojik zarar veya ıstırapla sonuçlanan ya da sonuçlanması muhtemel olan eylemlerle kadınlara tehdit etme, zorlama veya özgürlükten keyfi olarak yoksun bırakma dahil toplumsal cinsiyete dayalı uygulanan her türlü şiddet eylemi" olarak tanımlanmaktadır (DSÖ, 2021, s.1).

Kadına karşı şiddetin nedenleri Subaşı ve Akın'a (2003) göre biyolojik faktörler, psikososyal faktörler, çevre, psikiyatrik bozukluklar ve sosyoekonomik faktörler olarak sınıflandırılmıştır. Aşağıda söz konusu faktörlere kısaca yer verilmiştir.

Biyolojik faktörler: Nörotransmitterler kapsamında seratonin metabolizması, norepinefrin ve L-dopa şiddet eğilimini arttırıcı etkisi bulunurken, gama aminobutirik asitin şiddet uygulanmasını engelleyici etkisi bulunmaktadır. Limbik sistemin şiddetle ilişkisi ile ilgili görüş birliği bulunmamaktadır. Endokrin bozukluklarda androjenlerin şiddete neden olmadığı düşünülmektedir. Premenstrual sendrom kadınlarda şiddet eğilimini arttırmaktadır. Alkol ve uyuşturucu maddeler kapsamında alkol intoksikasyonu, amfetamin, kokain, fensiklidin ve sedatif hipnotik gibi uyuşturucu maddelerin şiddet eğilimiyle ilişkisi bulunmaktadır.

Psikososyal faktörler: Gelişimsel faktörlere göre çocuğun aile içerisinde şiddete tanık olması ileride şiddet eğilimi göstermesinde etkisi bulunmaktadır. Ateşli silah kullanarak ölüm ve yaralanmalarda artış görülmektedir.

Çevre: Kalabalığın şiddet eğilimini arttırdığı, hava koşullarının şiddet eğilimini arttırdığı ileri sürülmektedir.

Psikiyatrik bozukluklar: Manik tip bipolar bozukluk, şizofreni ve paranoid bozukluklar gibi psikotik bozukluklar şiddet eğilimini arttırmaktadır. Nonpsikotik bozukluklar kapsamında post travmatik stres bozukluğu, borderline ve antisosyal bozukluklar şiddet eğilimini arttırmaktadır. Yetişkin dikkat eksikliği ve santral sinir sistemini etkileyen patolojiler şiddet eğilimine neden olmaktadır.

Sosyoekonomik Faktörler: Uzun süreli işsizlik, güvencesiz kayıt dışı istihdam, gelir düzeyinin düşük olması gibi nedenlerle aileler temel geçimlerini sağlayamamakta, yoksulluk nedeniyle aile içinde erkek ekonomik olarak güçsüzleşmesini, ekonomik durumunun düzeleceğine dair inancını da yitirdiyse, kadına karşı şiddet uygulayarak bastırmaya çalışmakta ve böylece şiddet eğiliminde artış olmaktadır. Sosyal nedenler kapsamında ataerkil toplumsal yapıya yer verilebilir. Söz konusu toplumsal yapıda erkeğin kadından üstün olduğunun kabul edilmesi toplumda cinsiyet rollerinin erkek lehine belirlenmesine neden olmaktadır. Bu durumda erkek tarafından kadına karşı şiddet uygulanmaktadır. Eğitim düzeyi düşük ve meslek sahibi olmayan erkeklerin de kadına karşı şiddet uyguladıkları konuyla ilgili yapılan çalışmalarda ulaşılan sonuçlarla desteklenmektedir (Aşkın ve Aşkın, 2018, ss. 20-21).

2.KADINA KARŞI ŞİDDETE YÖNELİK BÖLGESEL GÖSTERGELER

Aşağıda tablo 1, tablo 2 ve tablo 3'deki kadına karşı fiziksel, cinsel, duygusal ve ekonomik şiddetin Türkiye geneli ve İBBS1'e göre verilen 2014 yılı verileri, 2015 yılında Hacettepe Üniversitesi tarafından yayınlanan "Türkiye'de Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet Araştırması" verileridir. Türkiye İstatistik Kurumu tarafından bölgesel düzeyde yıllara göre kadına karşı şiddete yönelik veri bulunmaması nedeniyle en son yayınlanan 2014 yılına ait fiziksel, cinsel, duygusal ve ekonomik şiddet verileri aşağıdaki tablolarda verilmiştir.

Tablo 1. Fiziksel ve Cinsel Şiddet (2014)

Türkiye Geneli/Bölgeler (İBBS1)	Fiziksel Şiddet		Cinsel Şiddet		Fiziksel ve/veya Cinsel Şiddet	
	Yaşamın Herhangi Bir Dönemi	Son On İki Ay	Yaşamın Herhangi Bir Dönemi	Son On İki Ay	Yaşamın Herhangi Bir Dönemi	Son On İki Ay
Türkiye Geneli (Kırsal Yerler)	35,0	8,3	12,0	5,4	37,0	11,3
Türkiye Geneli (Kentsel Yerler)	37,5	7,7	11,9	5,0	39,0	10,1
İstanbul	36,3	7,5	12,9	5,7	38,2	11,0
Batı Marmara	29,7	8,9	11,6	3,7	31,1	10,2
Ege	37,0	8,7	12,0	5,5	38,4	11,8
Doğu Marmara	30,3	5,4	10,6	4,0	32,3	7,2
Batı Anadolu	42,2	10,1	15,0	5,6	44,7	13,3
Akdeniz	36,5	9,1	11,8	5,3	38,2	11,1
Orta Anadolu	42,8	10,6	9,9	3,4	44,5	12,3
Batı Karadeniz	34,3	8,3	9,9	4,3	35,1	9,1
Doğu Karadeniz	26,8	6,5	9,9	5,6	28,9	9,8
Kuzeydoğu Anadolu	38,6	8,3	16,2	8,3	41,0	12,6
Ortadoğu Anadolu	32,2	7,1	10,9	5,3	35,0	10,3

Güneydoğu Anadolu	32,5	7,9	11,4	7,2	35,8	13,0
Türkiye	35,5	8,2	12,0	5,3	37,5	11,0

Kaynak: Hacettepe Üniversitesi Türkiye'de Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet Araştırması (2015)

Yukarıda tablo 1'de görülen 2014 yılı kadına karşı fiziksel ve cinsel şiddet verileri bölgelere göre incelendiğinde; bölgeler arasında çok fazla fark olmamakla beraber fiziksel şiddetin en fazla yaşandığı bölge Orta Anadolu (yaşamın herhangi bir döneminde 42,8 oranında, son 12 ayda 10,6) bölgesi, cinsel şiddetin en fazla yaşandığı bölge Kuzeydoğu Anadolu (yaşamın herhangi bir döneminde 16,2 oranında, son 12 ayda 8,3) bölgesi, cinsel ve/veya fiziksel şiddetin (kadının fiziksel veya cinsel şiddetten en az biri ya da her ikisinin de mağduru olmasını fade etmektedir) en fazla yaşandığı bölgenin ise Batı Anadolu (yaşamın herhangi bir döneminde 44,7 oranında, son 12 ayda 13,3) bölgesi olduğu görülmektedir. Fiziksel ve cinsel şiddetin Türkiye geneli ve son on iki ay için kırsal yerlerde kentsel yerlerden daha fazla olduğu görülmektedir. Yaşamın herhangi bir dönemi için fiziksel şiddet ile fiziksel ve/veya cinsel şiddet kentsel yerlerde daha fazla iken cinsel şiddetin yine kırsal yerlerde daha fazla olduğu görülmektedir.

Tablo 2. Duygusal Şiddet (2014)

Türkiye Geneli/Bölgeler (İBBS1)	**Duygusal Şiddet**	
	Yaşamın Herhangi Bir Dönemi	**Son On İki Ay**
Türkiye Geneli (Kırsal Yerler)	44,7	26,9
Türkiye Geneli (Kentsel Yerler)	40,8	21,2
İstanbul	48,4	30,2
Batı Marmara	41,2	22,4
Ege	44,5	24,0
Doğu Marmara	35,2	19,2
Batı Anadolu	54,3	33,8
Akdeniz	42,2	25,0
Orta Anadolu	49,7	26,5
Batı Karadeniz	38,6	21,5
Doğu Karadeniz	36,5	19,9
Kuzeydoğu Anadolu	42,3	26,2
Ortadoğu Anadolu	38,4	21,8
Güneydoğu Anadolu	40,5	24,5
Türkiye	43,9	25,7

Kaynak: Hacettepe Üniversitesi Türkiye'de Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet Araştırması (2015)

Yukarıda tablo 2'de görülen 2014 yılı kadına karşı duygusal şiddet verileri bölgelere göre incelendiğinde; bölgeler arasında çok fazla fark olmamakla beraber duygusal şiddetin en fazla yaşandığı bölgenin Batı Anadolu (yaşamın herhangi bir döneminde 54,3 oranında, son 12 ayda 33,8) bölgesi olduğu görülmektedir. Duygusal şiddetin Türkiye geneli içi kırsal yerlerde kentsel yerlerden daha fazla (yaşamın herhangi bir dönemi ve son on iki ay için) olduğu görülmektedir.

Tablo 3. Ekonomik Şiddet (2014)

Türkiye Geneli/Bölgeler (İBBS1)	Ekonomik Şiddet	Ekonomik Şiddet
	Yaşamın Herhangi Bir Dönemi	Son On İki Ay
Türkiye Geneli (Kırsal Yerler)	32,1	15,4
Türkiye Geneli (Kentsel Yerler)	22,8	11,7
İstanbul	30,0	15,1
Batı Marmara	27,5	11,3
Ege	31,7	12,8
Doğu Marmara	28,9	13,2
Batı Anadolu	39,5	17,1
Akdeniz	32,5	16,5
Orta Anadolu	25,6	11,7
Batı Karadeniz	24,5	11,7
Doğu Karadeniz	25,7	12,0
Kuzeydoğu Anadolu	27,6	17,8
Ortadoğu Anadolu	24,3	14,3
Güneydoğu Anadolu	27,1	17,1
Türkiye	30,0	14,6

Kaynak: Hacettepe Üniversitesi Türkiye'de Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet Araştırması (2015)

Yukarıda tablo 3'de görülen 2014 yılı kadına karşı ekonomik şiddet verileri bölgelere göre incelendiğinde; bölgeler arasında çok fazla fark olmamakla beraber ekonomik şiddetin en fazla yaşandığı bölgenin yaşamın herhangi bir dönemi için 39,5 oranı ile Batı Anadolu bölgesi olduğu, son 12 ay için ise, 17,8 oranı ile Kuzeydoğu Anadolu bölgesi olduğu görülmektedir. Ekonomik şiddetin en fazla görüldüğü bölge yaşamın herhangi bir dönemi ve son on iki ay için farklılık arz ettiği görülmektedir. Fiziksel, cinsel ve duygusal şiddete göre hem yaşamın herhangi bir dönemi hem de son on iki ay için aynı bölge en yüksek şiddet oranına sahip bulunmaktadır. Ekonomik şiddetin Türkiye geneli içi kırsal yerlerde kentsel yerlerden daha fazla (yaşamın herhangi bir dönemi ve son on iki ay için) olduğu görülmektedir.

Yukarıdaki tablolarda görüldüğü üzere bölgelere göre fiziksel, cinsel, duygusal ve ekonomik şiddetin en fazla Anadolu'da (Batı, Kuzeydoğu ve Orta Anadolu) görüldüğü söylenebilir. Ayrıca Batı Anadolu tüm şiddet türlerinin görüldüğü ortak bölgedir.

3.YAZIN ARAŞTIRMASI

Okumu vd. (2021) çalışmalarında Uganda için 15-49 yaş arası 7536 kadına ait 2016 yılı verilerini kullanarak sosyoekonomik faktörlerin (servet endeksi (en yoksul, yoksul, fakir, zengin, en zengin), düşük eğitim seviyesi) kadına karşı eş şiddetine (kadına karşı aile içi şiddet) etkisini lojistik regresyon analiziyle araştırmışlardır. Yazında sosyoekonomik faktörler ile eş şiddeti arasındaki ilişkinin araştırıldığı çalışma bulgularının sınırlı olduğu belirtilmiştir. Çalışmada kötü sosyoekonomik koşulların (yoksul endeks ve düşük eğitim seviyesi), düşük eğitim seviyesi, iş gücüne katılım oranı) kadınların eş şiddetine karşı savunmasızlıklarını arttırdığı sonucuna ulaşılmıştır.

Seid vd. (2021) çalışmalarında Etiyopya için kadına karşı aile içi şiddetin belirleyicilerini 15-49 yaş grubundaki kadınların 2016 yılı Etiyopya demografik sağlık anket verilerini kullanarak mekansal otokorelasyon ve lojistik regresyon analizleriyle araştırmışlardır. Analiz sonucuna göre mekansal dağılım analizinde kadına karşı şiddetin kümelenmeleri belirlenmiş, buna göre birincil kümelenme Güney Oromia, Somali ve SNNP'nin bazı yerlerinde, ikincil kümeler ise Amhara ve Oromia bölge eyaletlerinde olduğu görülmüştür. Çalışmada kötü ekonomik koşullar (servet endeksine göre yoksulluktaki artış kötü ekonomik koşulları göstermektedir), eşlerden erkeğin alkol kullanması kadına karşı şiddetin önemli belirleyicileri olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Alkan vd. (2020) çalışmalarında kadına karşı aile içi fiziksel şiddetin belirleyicileri Türkiye için 2014 yılında uygulanan 15-59 yaş grubundaki kadınlara yönelik "Türkiye'de kadına yönelik aile içi şiddet araştırması" anket verilerini kullanarak sıralı probit regresyon analiziyle araştırmıştır. Çalışmada kadına karşı aile içi fiziksel şiddete refah seviyesi, kadının ikamet ettiği hanenin oda sayısı, kadının yaşı, kadının eşinin eğitim

seviyesi ve evli olmayan kadınların ya da birlikteliğini sonlandıran kadınların negatif yönde etkisi olduğu, kadının intihar girişiminde bulunma düşüncesi, intihar girişiminde bulunması, şiddet uygulayan eşin içki ve uyuşturucu kullanması, kumar oynaması, fiziksel şiddet içeren kavgaya karışmasının pozitif yönde etkisi olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Kadının eğitim seviyesinin ve kadının istihdamının kadına karşı aile içi fiziksel şiddete istatistiksel olarak anlamlı etkisi bulunmamaktadır. Analizde ayrıca yerleşim yerine göre değerlendirme yapıldığında Kuzeydoğu Anadolu bölgesine kıyasla Batı Marmara, Orta Anadolu, Batı Karadeniz ve Doğu Karadeniz bölgelerinde yaşayan kadınların daha fazla şiddete maruz kalabileceği belirlenmiştir.

Bhona vd. (2019) çalışmalarında Brezilya için eş şiddeti (kadına karşı aile içi şiddet) ile sosyoekonomik faktörler arasındaki ilişkiyi 18-60 yaş arasındaki 532 kadına anket yöntemi uygulayarak lojistik regresyon analiziyle araştırmışlardır. Çalışmada bu tarzdaki araştırmaların yüksek gelir düzeyine sahip ülkelerde yaygın olduğu, düşük ve orta gelir düzeyine sahip ülkelerde yaygınlaşmasına ihtiyaç olduğu vurgulanmıştır. Analiz sonucuna göre kadınların en çok karşılaştıkları şiddet türleri sırasıyla fiziksel, psikolojik ve cinsel şiddet gelmektedir. Yüksek eğitim seviyesindeki kadınların eşleri tarafından şiddet görme olasılıklarının düşük olduğu, sosyoekonomik durum ile cinsel ve psikolojik şiddet arasında ilişki olduğu belirlenmiştir. Düşük sosyoekonomik yönden sıkıntıların yoğun görüldüğü yerlere göre sosyoekonomik yönden gelişmiş yerlerde kadınların eşleri tarafından daha düşük oranda cinsel ve psikolojik şiddetle karşılaştığı belirlenmiştir.

Dessie ve Negeri (2019) çalışmalarında Etiyopya için kadına karşı aile içi şiddeti etkileyen faktörleri 2016 yılı Nüfus ve Sağlık Araştırması 4469 kadına yönelik verileri kullanarak lojistik regresyon analiziyle araştırmışlardır. Çalışmada servet endeksinin, eşlerden erkeğin eğitim seviyesinin ve eşlerin birlikte ikamet etmelerinin kadına karşı şiddeti önemli ölçüde etkilediği belirlenmiştir. Yoksul kadınların zengin kadınlardan, eşleriyle aynı evde yaşayan kadınların eşleriyle ayrı evlerde yaşayan kadınlardan, eşi yükseköğrenim eğitim seviyesinde olan kadınların eşi eğitim seviyesi düşük olan kadınlardan daha fazla aile içi şiddet yaşadıkları sonucuna ulaşılmıştır.

Evren ve İpek (2019) çalışmalarında kadının iş gücüne katılımının kadına karşı aile içi şiddete etkisini 2008 ve 2014 yıllarında Türkiye İstatistik Kurumu'nun uyguladığı "Türkiye'de kadına yönelik aile içi şiddet araştırması" anket verilerini kullanarak ikili lojistik model yöntemiyle araştırmışlardır. Çalışmada kadınların yaşı, kadınların istihdamı, kadınların eşlerinin alkol kullanımı, eşlerinin kumar oynaması ve eşlerinin uyuşturucu madde kullanmasının kadına karşı aile içi şiddeti pozitif yönde etkilediği, kadınların eğitim seviyesi, kadınların eşlerinin eğitim seviyesinin kadına karşı aile içi şiddeti negatif yönde etkilediği sonucuna ulaşılmıştır. Bölgesel değerlendirme yapıldığında bölgeler Marmara bölgesi ile kıyaslandığında kadına karşı aile içi şiddetin 2008 yılında en fazla Doğu Anadolu Bölgesinde, 2014 yılında en fazla İç Anadolu Bölgesinde yaşandığı belirlenmiştir.

Genç vd. (2019) çalışmalarında kadına karşı aile içi şiddetin nedenlerini evli olan 210 erkeğe yönelik gerçekleştirilen anket verilerini kullanarak ki kare, Spearmon rho, bağımsız örneklem t testi, tek yönlü varyans ve Ancova testleriyle araştırmışlardır. Çalışmada kadına karşı ekonomik şiddete eğitim seviyesinin pozitif yönde, gelir düzeyinin negatif yönde etkisi olduğu, mesleklerine göre erkek eşlerden memurlar psikolojik nedenler, işçiler ikili ilişki kaynaklı sorunlar ve emekliler ekonomik sorunlar nedeniyle eşlerine şiddet uyguladıkları, ağırlıklı olarak ekonomik ve psikolojik nedenler, ayrıca toplum tarafından uygulanan baskı ve madde kullanma nedeniyle şiddetin uygulandığı sonucuna ulaşılmıştır.

Iregui Bohórquez vd. (2019) çalışmalarında Kolombiya için 2009-2013 döneminde kadınların gelirlerinin kadına karşı aile içi şiddete etkisini panel verileri kullanarak sabit etkiler yöntemiyle araştırmışlardır. Kadınların sektörel olarak kazandığı gelirlerin şiddete etkisinin farklılık gösterdiği belirlenmiştir. Kadınların sanayi ve ticaret sektöründen kazandığı gelirin (bu sektörde diğer sektörlerden daha fazla gelir elde ettikleri için) şiddet yaşama olasılığını azalttığı, hizmet sektöründen kazandığı gelirin şiddet yaşama olasılığını arttırdığı sonucuna ulaşılmıştır.

Ahmadi vd. (2018) çalışmalarında Sabzevar için kadınlara karşı aile içi şiddeti (sözlü ve duygusal şiddet) belirleyen faktörleri 360 evli kadına anket uygulayarak küme örnekleme yöntemiyle araştırmışlardır. Çalışmada kadına karşı şiddete maddi yetersizliklerin, eğitim seviyesinin, yaşam şekli ve kültürel faktörlerin, erkeğin ailesinin müdahalesinin etkisi olduğu sonucuna ulaşılmıştır. İşsizliğin kadına karşı şiddeti arttırdığı belirlenmiştir.

Aşkın ve Aşkın (2018) çalışmalarında Türkiye için yoksulluğun kadına karşı aile içi şiddete etkisini Tokat kadın konuk evindeki (sığınma evi) şiddet mağduru kadınlara yönelik alan araştırması verilerinin analiziyle araştırmışlardır. Çalışmada yoksulluğun ve yoksulluğun etkisiyle ortaya çıkan ekonomik, sosyal ve psikolojik

problemlerin kadına karşı aile içi şiddete etkisi olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Şiddet mağduru kadınlarla yapılan görüşmede büyük çoğunluğunun yoksulluk geçim sıkıntısı, parasızlık ve işsizlik nedeniyle şiddet gördükleri belirlenmiştir. Yine şiddet gören kadınların önemli bir bölümünün ailelerinin kötü ekonomik koşulları, yoksullukları ve ataerkil görüşleri nedeniyle eğitim görmedikleri ya da düşük eğitim seviyesine sahip oldukları, kadınların 15-17 yaş aralığında kendileri gibi düşük eğitimli ya da eğitimsiz ayrıca vasıfsız olarak nitelendirilen mesleklerde çalışan erkeklerle evlendikleri bu nedenle yoksulluk hatta açlık sınırı altında yaşamlarını sürdürdükleri, bu kadınların bir kısmının çocuklukta şiddet gördüğü ve şimdide eşi tarafından şiddet görmeye devam ettiği tespit edilmiştir.

Chowdhury vd. (2018) çalışmalarında Bangladeş için kadına karşı aile içi şiddetin nedenlerini 87 kadına (en az 1 yıldır evli ve en az 5 yaşın altında bir çocuğu olan kadınlar) anket uygulayarak araştırmışlardır. Çalışmada servet endeksi, aile üyelerinin sayısı ve evlilik yaşı ile fiziksel şiddet arasında anlamlı bir ilişki olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Anketin yapıldığı bölgelerin düşük sosyoekonomik düzeyde kişilerin yaşadığı bölgeler olduğu ve ankete katılan kadınların yarısından fazlasının (%57.5) şiddete maruz kaldığı, aile üye sayısı dörtten fazla olan ailelerde kadına karşı şiddetin daha fazla görüldüğü, gelire sahip olan kadınların şiddet görme olasılığının daha düşük olduğu belirlenmiştir.

Çalışkan ve Çevik (2018) çalışmalarında Türkiye için kadına karşı aile içi şiddetin nedenlerini 2008 yılında Türkiye İstatistik Kurumu'nun yayınladığı "Türkiye'de kadına yönelik aile içi şiddet araştırması" verilerini kullanarak lojistik regresyon analiziyle araştırmışlardır. Çalışmada kadına karşı aile içi şiddetin en önemli nedenlerinin kadının sosyoekonomik ve psikolojik nedenler ile şiddeti algılama ve yorumlama şekli olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Çalışmada kadınların eğitim düzeyi, çocuk sayısı, sosyal güvence sahibi olmaları, kendi isteğiyle evlenmeleri, eşlerinin eğitim seviyesinin yüksek olması kadına karşı aile içi şiddete negatif yönde etkisi olduğu, eşlerinin kumar oynaması, kadınların akraba evliliği yapması, kadınların çocukluk döneminde tacize uğraması, aldatılması kadına karşı aile içi şiddeti pozitif yönde etkilediği belirlenmiştir.

Tekkas Kerman ve Betrus (2018) çalışmalarında kadına karşı aile içi şiddeti etkileyen faktörleri konuyla ilgili çalışmaları değerlendirerek araştırmışlardır. Çalışmada yoksulluğun, iş imkanlarının düşük olmasının, sosyal destekten yoksun olmanın, erken yaşta evliliğin, eğitim seviyesinin düşük olmasının, alkol kullanımının, baskıyla evlendirilmenin, kültürel olarak erkek egemen toplum görüşünün benimsenmesinin kadına karşı aile içi şiddete etkisi olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Oguntayo vd. (2018) çalışmalarında kadına karşı aile içi şiddete sosyoekonomik faktörlerin etkisini İbadan için 259 çifte t test uygulayarak araştırmışlardır. Çalışmada düşük gelir düzeyi ve düşük istihdam oranlarının kadına karşı şiddeti arttırdığı sonucuna ulaşılmıştır. Hükümetin istihdam artışıyla düşük gelir düzeyinin önüne geçebilecek önlemler alması, suç işleyen eşin caydırıcılık oluşturması nedeniyle cezalandırılması gerektiği sonucuna ulaşmışlardır.

Dasre vd. (2017) çalışmalarında Türkiye için kadınların sosyoekonomik yönden güç kazanmasının (kadının iş gücü piyasasına katılımı, kadının eğitim seviyesi, hane gelirine katkısı gibi) kadına karşı aile içi şiddete (fiziksel ve cinsel şiddet) etkisini 15-59 yaş grubundaki 6125 evlenmiş kadına yönelik 2014 yılı aile içi şiddet anket verilerini kullanarak lojistik modelle araştırmışlardır. Çalışmada kadınların eğitim seviyesinin, kadınların resmi işlerde istihdamının, kadınların yaşının kadına karşı şiddete negatif yönde etkisi olduğu, eşlerden erkeğin alkol kullanmasının, kadının zorla evlendirilmesinin ve yeniden evlenmesinin, kadınların resmi olmayan düzensiz işlerde istihdamının, eşinin eğitim seviyesi düşük olan kadınların kadına karşı şiddete pozitif yönde etkisi olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Lenze ve Klasen (2017) çalışmalarında Ürdün için kadının istihdamı ile kadına karşı aile içi şiddetin ilişkisini 15-49 yaş grubundaki 10867 evlenmiş kadına yönelik anket verilerini kullanarak doğrusal olasılık modeliyle araştırmışlardır. Çalışmada kadının ücretli işte çalışması, kadının eşinin eğitim seviyesinin düşük olmasının kadına karşı şiddeti arttırdığı, eşinin düzenli işinin olmasının, servet düzeyinin kadına karşı şiddeti azalttığı sonucuna ulaşılmıştır. İçselliğin dikkate alındığı model sonuçlarına göre kadının istihdamının kadına karşı şiddete etkisi anlamsız duruma gelmektedir.

Ribeiro vd. (2017) çalışmalarında Brezilya için hamile kadınlara şiddete (kadına karşı aile içi şiddet) sosyoekonomik durumun ve sosyal desteğin etkisini 2010 ve 2011 yılında1446 hamile kadına görüşme tekniği uygulayarak yapısal eşitlik modeliyle araştırmışlardır. Çalışmada sosyoekonomik durumun genel ve psikolojik şiddete etkisi olmadığı, düşük sosyoekonomik durumu olan hamile kadınların yaygın olarak fiziksel ve cinsel şiddet gördüğü sonucuna ulaşılmıştır.

Udoyen vd. (2017) çalışmalarında Nijerya için sosyoekonomik faktörlerin eş şiddetine (kadına karşı aile içi şiddet) etkisini 354 evli ve boşanmış kadına anket uygulayarak araştırmışlardır. Çalışmada sosyoekonomik faktörlerin (gelir ve eğitim düzeyi gibi) eş tarafından uygulanan fiziksel, duygusal, ekonomik ve cinsel istismar şiddetlerine önemli etkisi olduğu, düşük hane gelirinin eş tarafından uygulanan ekonomik, cinsel, duygusal ve fiziksel şiddeti arttırdığı, erkek işsizliğinin kadına karşı eş şiddetini arttırdığı sonucuna ulaşılmıştır.

Büyükyılmaz ve Demir (2016) çalışmalarında kadına karşı aile içi şiddetin nedenlerini 15-59 yaş grubundaki 2071 kadına yönelik 2008 yılı Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) "Türkiye'de kadına yönelik aile içi şiddet araştırması" anket verilerini kullanarak çoklu lojistik regresyon analiziyle iki model uygulayarak araştırmışlardır. Analizdeki her iki model bulguları birbiriyle uyumludur. Çalışmada kadının eğitim seviyesi, kadının eşinin eğitim seviyesi, kadının eşinin istihdamı kadına karşı fiziksel şiddeti negatif yönde etkilediği, kadının yaşı ve kadının eşinin alkol kullanımı kadına karşı fiziksel şiddeti pozitif yönde etkilediği sonucuna ulaşılmıştır. Kadına karşı fiziksel şiddetin Doğu Anadolu, İç Anadolu ve Güneydoğu Anadolu Bölgesine kıyasla Marmara bölgesinde daha düşük oranda olduğu belirlenmiştir.

Paul (2016) çalışmasında Hindistan için kadınların iş gücüne katılımı ile kadına karşı aile şiddet arasındaki ilişkiyi 15-49 yaş grubundaki 69704 evlenmiş kadına yönelik 2005 ve 2006 yıllarındaki ulusal aile sağlığı anket verilerini kullanarak doğrusal olasılık modeli ve lojistik regresyon analiziyle araştırmıştır. Çalışmada istihdam edilen kadınların istihdam edilmeyen kadınlara göre şiddete maruz kalma oranının daha fazla olduğu, eşinden daha yüksek geliri olan ve kendine ait para birikimi olan kadınların da şiddete maruz kalmasının yüksek oranda olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Kocacık ve Doğan (2006) çalışmalarında Sivas için kadına karşı aile içi şiddetin belirleyicilerini 2004 yılındaki 583 hane halkı anket verilerini kullanarak çoklu lojistik regresyon analiziyle araştırmışlardır. Çalışmada hane halkı gelir düzeyi ve eğitim seviyesinin kadına karşı aile içi şiddeti negatif yönde etkilediği sonucuna ulaşılmıştır.

Alper vd. (2005) çalışmalarında kadına karşı aile içi şiddetin belirleyicilerini Türkiye için 2000 ve 2001 yıllarında 15 yaş üzeri 506 kadına uygulanan yüz yüze görüşme tekniğiyle araştırmışlardır. Çalışmada kötü ekonomik koşullar, alkol kullanımı ve kötü aile ilişkilerinin kadına karşı şiddeti arttırdığı, kadın ve erkeğin eğitim seviyesinin kadına karşı şiddeti azalttığı sonucuna ulaşılmıştır.

Ergin vd. (2005) çalışmasında kadına karşı aile şiddetin nedenlerini Türkiye için (sosyoekonomik yönden gelişmiş Bursa ili için) 2003 yılında 18 yaş ve üzeri evli 1010 kadına uygulanan yüz yüze görüşme yöntemi verilerini kullanarak lojistik regresyon analiziyle araştırmışlardır. Çalışmada kadına karşı aile içi şiddetle eğitim arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki bulunmuşken, kadına karşı aile içi şiddetle kadının yaşı, kadının istihdamı, evlilik süresi ve gelir düzeyi arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır.

Bates (2004) Bangladeş için kadınların sosyoekonomik koşullarının aile içi şiddete maruz kalmalarına etkisini 2001-2002 yıllarında 1200 evli kadına uygulanan anketler, derinlemesine görüşmeler ve grup tartışmaları yöntemleriyle araştırmışlardır. Yine aynı dönemde kadınlara aile içi şiddet uygulanma olasılıkları lojistik regresyon analiziyle araştırılmıştır. Gelir ve eğitim seviyesi yüksek kadınların aile içi şiddete karşı savunmasının daha fazla olduğu sonucuna ulaşmışlardır. Bangladeş'in kırsal kesiminde kadınların sosyal ve ekonomik koşullarının aile içi şiddeti arttırdığı belirlenmiştir.

SONUÇ

Kadına şiddet evrenselliği gereğince tüm ülkelerin ortak bir sorunudur. İnsan hakları ihlalinin en önemli göstergesi olan kadına karşı şiddet, kadının temel haklarının, huzur ve güvenliğinin sağlanması önündeki en büyük engellerden biridir. Kadının içerisinde bulunduğu hayati tehlike, kadınla birlikte ailesi ve yakınlarını da kapsamaktadır. Bireysel olarak şiddet gören kadına, ailesine ve yakınlarına karşı olan hayati tehlike, toplumda diğer kadınları, onların ailesini ve yakınlarını da huzursuz etmekte, böylece toplumda genel anlamda huzursuzluk ve güvensizlik ortamı oluşmaktadır. Toplumsal olarak bakıldığında kadına karşı şiddet topluma sosyoekonomik yönden maliyet oluşturmaktadır. Her türlü şiddeti (fiziksel, ekonomik, psikolojik ve cinsel şiddet) gören kadın ruhsal bunalım içerisinde olabileceğinden (kendini değersiz hissetme, kendini güvende hissetmeme, tekrar şiddet görebileceği korku ve endişesi içerisinde huzursuz olma, sebepsiz yere kendini suçlama, kimseye güvenmeme, işine ve eğitimine yoğunlaşamama gibi) iş ve eğitim hayatından uzaklaşabilme ihtimali bulunmaktadır. Bu durumda kadın istihdam oranları zaten düşük olan özellikle az gelişmiş ve gelişmekte olan ülkeler, kadın istihdamının daha da azalması sonucu ekonomik yönden olumsuz

etkilenecektir. Dolayısıyla ülkenin üretim seviyesi ve büyüme oranlarında olumsuz bir tablo oluşacaktır. Şiddet mağduru kadının çalışma hayatından ve eğitimden uzaklaşabilmesinin yanı sıra sosyal faaliyetler ve aktivitelerden de uzaklaşabilme ihtimali bulunmaktadır. Toplumda her ne sebeple olursa olsun yer almayan kadın sayısı arttıkça toplum sosyal yönden de gelişimini sağlayamayacaktır. Bu durumda kadına karşı şiddetin arttığı toplumlarda sosyoekonomik yönden gelişmişlik seviyesinde artış olmayacaktır.

Yazında sosyoekonomik faktörlerin kadına karşı şiddete etkisinin araştırıldığı çalışmalar değerlendirildiğinde ekonomik faktörlerden yoksulluğun göstergesi olan düşük gelir seviyesi ve işsizlik gibi faktörlerin kadına karşı şiddeti arttırdığı tüm çalışmalarda görülen ortak noktadır. Ekonomik faktörler açısından ulaşılan çalışma sonuçları erkek ve kadınlara göre farklılık göstermektedir. Şiddet uygulayan erkeğin işsiz olması, güvencesiz işlerde çalışması, gelir düzeyinin düşük olması kadına karşı şiddeti arttırmakta, kadının istihdamının, kadının sosyal güvencesi olmasının ve kadının gelir düzeyinin yüksek olmasının kadına karşı şiddeti azalttığı yönünde sonuca ulaşan çalışmalar ağırlıkta olsa da kadına karşı şiddeti arttırdığı yönünde sonuca ulaşan çalışmalar da bulunmaktadır. Ekonomik faktörlerle birlikte eğitim seviyesi çalışmalarda çok fazla yer verilen bir değişkendir. Eşlerden erkeklerde eğitim seviyesinin yüksek olmasının kadına karşı şiddeti azaltacağı yönünde çalışmalarda ulaşılan sonucun, ortak bir sonuç olduğu söylenebilir. Kadınların eğitim seviyesinin yüksek olmasının kadına karşı şiddeti azaltacağı yönünde sonuçlar yaygınken, kadına karşı şiddeti arttıracağı yönünde sonuca ulaşan çalışmalar da bulunmaktadır. Söz konusu değişkenler dışında ailedeki çocuk sayısı, kadının yaşı, kadının evlenme yaşı, kadının evli olması, kadının eşinin alkol ve uyuşturucu madde kullanımı, kadının çocuklukta şiddet görmesi, kadının aldatılması, kadının kendi isteğiyle evlenmesi gibi değişkenlere de çalışmalarda yer verilmiştir. Bu değişkenlerden eşlerden erkeğin alkol ve uyuşturucu madde kullanımının şiddeti arttırdığı, tüm çalışmalarda ulaşılan kadına karşı şiddetin ortak bir nedenidir. Kadına karşı şiddetin biyolojik nedenlerine göre de alkol ve uyuşturucu madde kullanan kişilerde şiddete karşı eğilimin olacağı savunulmaktadır. Diğer faktörlere göre çalışmalarda ulaşılan sonuçlar kadına karşı şiddetin artacağı (kadınların çocukluk döneminde tacize uğraması ve aldatılmasının kadına karşı şiddete pozitif yönde etkisi olduğu) ya da azalacağı (çocuk sayısı ve kadının kendi isteği ile evlenmesinin kadına karşı şiddete negatif yönde etkisi olduğu) yönünde değişiklik arz edebilmektedir. Çalışmalarda kadına karşı şiddete yönelik ulaşılan bölgesel sonuçlar değerlendirildiğinde Kuzeydoğu Anadolu bölgesine kıyasla Batı Marmara, Orta Anadolu, Batı Karadeniz ve Doğu Karadeniz bölgelerinde yaşayan kadınların daha fazla şiddete maruz kaldığı; Marmara bölgesine kıyasla kadına karşı şiddetin 2008 yılında en fazla Doğu Anadolu Bölgesinde, 2014 yılında ise en fazla İç Anadolu Bölgesinde yaşandığı; kadına karşı fiziksel şiddetin Doğu Anadolu, İç Anadolu ve Güneydoğu Anadolu Bölgesine kıyasla Marmara bölgesinde daha düşük oranda olduğu yönünde sonuçlara ulaşan çalışmalar mevcuttur. 2015 yılında Hacettepe Üniversitesi tarafından gerçekleştirilen 2014 yılına ait "Türkiye'de Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet Araştırması" anket verileri incelendiğinde fiziksel, cinsel, duygusal ve ekonomik şiddetin yaşamın herhangi bir dönemi veya son on iki ay için en fazla oranda görüldüğü, üç şiddet türü için de ortak olan bölgenin Orta Anadolu bölgesi olduğu belirlenmiştir.

Söz konusu çalışmaların tümünde ulaşılan sonuçlar kadına karşı şiddetin sosyoekonomik nedenlerle gerçekleştiğini desteklemektedir. Kadına karşı şiddetin yaygınlığı ülkelere göre farklılık arz ettiği gibi Türkiye'nin bölgelerine göre de farklılık arz etmektedir. Bu kapsamda bölgesel anlamda bölgeler arasındaki sosyoekonomik yönden farklılıkların giderilmesi, bölgelerde özellikle işsizliğin azaltılması, güvencesiz ve kayıt dışı istihdamın önüne geçilmesi, güvenli istihdam ve gelir düzeyi yüksek iş imkanlarının sağlanması, bir başka ifadeyle ekonomik yönden bölgesel kalkınmanın sağlanmasının kadına karşı şiddeti azaltacağı düşünülmektedir.

Kaynakça

Ahmadi, Z., A. Mehri, H. Nadrian, M. Hashemian ve Z. Rahayy. (2018). Surveying the degree of domestic violence against women and its effective factors in married women in Sabzevar. Asian Pacific Journal of Environment and Cancer, 1(2), 49-53. doi:10.31557/APJEC.2018.1.1.49.

Alkan, Ö., Yılmaz, C. F. ve Abar, H. (2020). Türkiye'de kadına yönelik aile içi şiddeti etkileyen faktörlerin sıralı probit regresyon modeliyle belirlenmesi. İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi, 9(5), 3339-3360. doi: 10.15869/itobiad.743667.

Alper, Z., Ergin, N., Selimoğlu, K. ve Bilgel, N. (2005). Domestic violence: A study among a group of Turkish women. European Journal of General Practice, 11(2), 48-54. doi: 10.3109/13814780509178237

Aşkın, E. Ö. ve Aşkın, U. (2017). Kadına yönelik aile içi şiddet ve yoksulluk ilişkisi: Aile içi şiddet mağduru kadınlar üzerine bir araştırma. Kapadokya Akademik Bakış, 1(2), 16-37. Erişim adresi: https://dergipark.org.tr/tr/pub/car/issue/33536/352608

Bates, M. L., Schuler, R. S., Islam, F. ve Islam, K. M. (2004). Socioeconomic factors and processes associated with domestic violence in rural Bangladesh. International Family Planning Perspectives, 30(4), 190-199. doi: 10.1363/3019004.

Bohana, C. M. F., Gebara, P. F. C., Noto, R. A., Vieira, T. M. ve Lourenço, M. L. (2019). Socioeconomic factors and ıntimate partner violence: A household survey. Trends in Psychology, 27(1), 205-218, doi: 10.9788/TP2019.1-15.

Büyükyılmaz, A. ve Demir, Ç. (2016). Türkiye'de kadına yönelik aile içi şiddetin belirleyenleri: Multinomial logit model yaklaşımı. Ege Akademik Bakış, 16(3), 443-450. Erişim adresi: https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/561035

Chowdhury, M. A. K., Rahman, A. E., Morium, S., Hasan, M. M., Bhuiyan, A. ve Arifeen, S. E. (2018). Domestic violence against women in urban slums of Bangladesh: A cross-sectional survey. Journal of Interpersonal Violence, doi: 10.1177/0886260518791235.

Çalışkan, H. ve Çevik, E. İ. (2018). Kadına yönelik şiddetin belirleyicileri: Türkiye örneği. Balkan Sosyal Bilimler Dergisi, 7(14), 218-233. Erişim adresi: https://dergipark.org.tr/tr/pub/bsbd/issue/38666/449297

Dasre, A., Greulich, A. ve Inan, C. (2017). Combating domestic violence against women in Turkey. The role of women's economic empowerment. Documents de travail du Centre d'Economie de la Sorbonne, halshs-01660703, 1-35. Retrieved from: https://halshs.archives-ouvertes.fr/halshs-01660703/document

Dessie, D. B. ve Negeri, M. A. (2019). Domestic violence against women in ethiopia: Statistical analysis. International Invention of Scientific Journal, 3(01), 415-422. Retrieved from: http://iisj.in/index.php/iisj/article/view/93/76

Ergin, N., Bayram, N., Alper, Z., Selimoğlu, K. ve Bilgel, N. (2005). Domestic violence: A tragedy behind the doors. Women & Health, 42(2), 35-51. doi: 10.1300/j013v42n02_03.

Genç, Y., Altıparmak, İ. B. ve Gündüz, D. U. (2019). Kadına yönelik şiddetin erkekler tarafından değerlendirilmesi: Sakarya örneği. Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 21(2), 391-408. doi: 10.32709/akusosbil.537650.

Iregui-Bohórquez, A.M., Ramírez-Giraldo, M. T. ve Tribín-Uribe, A. M. (2019). Domestic violence against rural women in colombia: the role of labor income. Feminist Economics, 25(2), 146-172. doi: 10.1080/13545701.2019.1566752.

İpek, E. ve Kızılgöl, Ö. A. (2019). Kadına yönelik aile içi şiddet ve kadının işgücüne katılımına ilişkin mikroekonometrik analiz: Türkiye. Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 19(2), 455-474. doi: 10.18037/ausbd.579224.

Kocacık, F. ve Doğan, O. (2006). Domestic violence against women in Sivas, Turkey: Survey study. Public Health, 47, 742-749. Retrieved from:

https://www.researchgate.net/publication/6753656_Domestic_Violence_against_Women_in_Sivas_Turkey_Survey_Study

Lenze, J. ve Klasen, S. (2017). Does women's labor force participation reduce domestic violence? evidence from jordan. Feminist Economics, 23(1), 1-29, doi: 10.1080/13545701.2016.1211305.

Oguntayo, R., Oyeleke, J.T., Popoola, O. A., Opayemi, A.S. ve Faworaja, O. R. (2018). Influence of socio-economic factors on domestic violence among couples in Ibadan metropolis. Journal of Psychological Science, 3(1), 14-25. Retrieved from:

https://www.researchgate.net/publication/328614692_Influence_of_socioeconomic_factors_on_domestic_violence_among_couples_in_Ibadan

Okumu, M., Orwenyo, E., Nyoni, T., Mengo, C., Steiner, J. J., ve Tonui, B. C. (2021). Socioeconomic factors and patterns of intimate partner violence among ever-married women in Uganda: Pathways and

actions for multicomponent violence prevention strategies. Journal of Interpersonal Violence, 1-24, doi: 10.1177/08862605211021976.

Paul, S. (2016). Women's labour force participation and domestic violence: Evidence from India. Journal of South Asian Development, 11(2), 224-250. doi: 10.1177/0973174116649148

Ribeiro, M. R. C., Silva, A. A. M. D., Alves, M. T. S. S. D. B. E., Batista, R. F. L., Ribeiro, C. C. C., Schraiber, L. B., Bettiol, H., ve Barbieri, M. A. (2017). Effects of socioeconomic status and social support on violence against pregnant women: A structural equation modeling analysis. Plos One, 12(1), doi:10.1371/journal.pone.0170469.

Seid, E., Melese, T. ve Alemu, K. (2021). Spatial distribution and predictors of domestic violence against women: Evidence from analysis of Ethiopian demographic health survey 2016. BMC Women's Health, 21(334), 2-15, doi: 10.1186/s12905-021-01465-4.

Subaşı, N. ve Akın, A. (2003). Kadına yönelik şiddet; Nedenleri ve sonuçları. Erişim adresi: http://www.huksam.hacettepe.edu.tr/Turkce/SayfaDosya/kadina_yon_siddet.pdf

T.C. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı (2015). Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet Araştırması. Hacettepe Üniversitesi Nüfus Etütleri Enstitüsü, Ankara: Elma Teknik Basım Matbaacılık.

Tekkas Kerman, K. ve P. Betrus. (2018). Violence against women in Turkey: A social ecological framework of determinants and prevention strategies. Trauma, Violence, & Abuse. doi: 10.1177/1524838018781104.

Udoyen, G., Akpabio, A. U. & Ifeanacho, M. I. (2017). Socio-economic factors and intimate partner violence in selected states of the niger delta, region of Nigeria. International Journal of Advanced Academic Research, 3(3), 58-73. Retrieved from: https://www.ijaar.org/articles/Volume3-Number3/Arts-Humanities-Education/ijaar-ahe-v3n3-m17-pp8.pdf

World Health Organization (2021). Violence against women prevalence estimates, 2018, Geneva.

World Health Organization (2002). World report on violence and health: Summary. Geneva.